

vina najde nevernih Tomažev, tako se tudi „svetli pšenici“ ni manjkalo kritikarjev, ki so jo brez skušnje obsodili za slabšo od domače. Skušnja me je drugače učila, zato to pšenico priporočam prav gorko vsem posestnikom, naj jo poskusijo sejati; zagotavljam jih, da zaradi izvrstnega pridelka ne bodo je več opustili. Nekaj čez 200 litrov čiste, kakor zbrane, imam na prodaj tudi jez, če jo kdo potrebuje.

Simon Punčah, učitelj in posestnik.

Gospodarske skušnje.

Nekatere skušnje na vrtu družbe kmetijske v Ljubljani.

Pšenice, ki se ena imenuje „pedigre“, druga pa „svetla“ pšenica, smo za poskušnjo vsejali vsake 4 litre, pridelali pa tudi vsake 5 mernikov in pol; težki ste po 47½ funta mernik. Slama je velikanska. Za moko ste bolji kakor naša navadna pšenica. To je skusil mlinar in posestnik Matija Sodnikar v gornjih Domžalah, ki je je zmlal 8 mernikov, pa od nje več moke, pa manj otrobov dobil kakor od navadne domače pšenice. Tudi kruh je izvrstno dober, sladek. Kdor se hoče tega sam prepričati, naj gre v Sodnikarjevo prodajalnico v Lingove ulice v Ljubljani.

Za majhne poskušnje se dobite ti pšenici po 20 krajc. liter na družbinem vrtu.

Sibirsko rž, v „Novicah“ uže hvaljeno, smo tudi spomladi vsejali; iz 1 litra smo pridelali 1½ mernika. Slama tudi velikanska. — Po 10 krajc. se dobi 1 liter na družbinem vrtu.

Koruza nove sorte — pingoleta — se je prav dobro obnesla; po 3 in tudi 4 lepe stroke je naredila ena bilka, česar se na vrtu vsak lahko prepriča, kakor tudi o lepoti in debelosti španjske zlatorumene čebule, ki je iz semena tako debela izrastla kakor naša navadna izraste v družem letu; drugo leto bo španjska gotovo najmanj 1 funt tehtala.

Jož. Vode, oskrbnik.

Gospodarske novice.

Deželna razstava v Gradci.

1. dne septembra ob 11. uri dopoludne so v Gradci z največjo svečanostjo odprli deželno razstavo štajarsko. Svitlega cesarja preuzvišeni brat, nadvojvoda Karol Ludovik je to storil kot pokrovitelj velevažnega podvzetja.

Od 1. do 8. septembra vršila se je razstava grozdja, sadja in pridelkov vrtnarskega društva; od 3. do 5. septembra pa razstava konj, — od 16. do 20. septembra se odpre razstava mlekarških pridelkov, — od 17. do 19. septembra razstava goved, ovác, svinj in kóz, — od 17. do 21. septembra je štajarski vinski sejm, — od 20. do 23. dne septembra je razstava krompirja, — od 23. do 30. septembra je razstava bučel, — od 23. do 30. septembra druga razstava grozdja, sadja in pridelkov vrtnarskega društva, — od 26. do 28. septembra razstava psov in perutnine. Celi mesec je videti razstava rib, — od 20. do 24. septembra je drugi potovalni shod avstrijskih poljedelcev in gozdarjev, — od 25. do 27. septembra pa osnovalni zbor za avstrijsko sadjerejsko društvo. Z razstavo je združena loterija z dobitkami; vsaka delnica velja 50 kr., izžrebanje dobitkov bode 29. septembra.

Od 3. do 5. septembra se je vršila razstava kónj, to pa jako izvrstno. Konji bili so razvrsteni v 5 konjerejskih okrajev; 1. okraj obsegal je konje noriškega plemena iz okrajnih glavarstev gornje in srednje-štajarskih ter je bilo 35 daril odkazanih v znesku 880 gold.;

2. težki vprežni konji iz srednje Štajarske in Slovenskih goric z 32 darili v znesku 625 gold.; 3. težki konji vprežni in ježni iz ljutomerskega okraja z 20 darili v znesku 480 gold.; 4. lahki konji vprežni in ježni iz spodnjega Štajarja z 19 darili v znesku 440 gold.; 5. težki vprežni konji iz celjskega in slovenje-graškega okraja z 23 darili v znesku 582 gold. Vкуп vseh daril bilo je 129 v znesku 3007 gold.

Razstava pitane živine na Dunaji.

Bode prihodnje leto od 8. do 10. aprila. To je prva razstava pitane živine (Mastvieh), katere se morejo vdelež ti živinorejci iz vseh avstrijskih in ogerskih dežel. V razstavo se jemljejo goveda, ovce, prešiči in pa perutnina. Kdor take živine hoče poslati v razstavo, mora svoj oglas zadnji čas do 1. svečana prihodnjega leta poslati glavnemu odboru za razstavo pitane živine na Dunaj (Central-Comité für die Mastvieh-Ausstellung in Wien, I. Herrengasse 15.)

Kako ljudski učitelj svoje učence uči skrbeti za tiče.

Nek francosk ljudski učitelj je med svojimi učenci osnoval „družbo za varstvo majhnih tičkov in pokončavanje škodljivih mrčesov“. Ta družba razpada v 5 razredov in vsakemu razredu je odločen kos zemlje, na kateri imajo društveniki čuvati, da nihče tičjih gnjezd ne zalezuje in pokončuje, ter da tički pozimi lakote ne trpijo. Vsak društvenik, ki kako gnjezdo pokonča, je prvi pot dobro ozmerjan, drugi pot pa ga iz društva izključijo. Zadnjo ostro zimo se je ta družbica tako koristno skazala, da je bilo 55 gnjezd pod njenim varstvom ohranjenih in veliko mrčesa uničeno. Tako se fantiči dejansko vadijo natoroznanstva in pa ljubezni do koristnih tičic. Naj bi tudi naši slovenski učitelji take družbice snovali!

Ovčjereja v Rusiji.

Ovčjereja je na Ruskem važen oddelek kmetijstva. Ovác imajo ondi okoli 48 milijonov; med temi je 13 milijonov ovác s fino volno, katero v 550 domačih fabrikah predeljujejo v različno blago.

Slovensko slovstvo.

* *Poklic in naloga notarja.* Sestavil in založil dr. Albin Poznik, c. k. notar v Novomestu.

V tej drobni knjižici, ki stane le 5 krajc., vrli rodoljub v pravilni slovenščini razklada vse slučaje, v katerih naj se naši ljudje ogibljejo zakotnih piscev in v svoj lastni dobiček obračajo naravnost do notarjev. Zato jo toplo priporočamo še posebno našim kmetom.

* *Spominek na zlato mešo visokor. gosp. dr. Jožefa Muršeca Živkovega, prvo v sv. bolfanski cerkvi 5. sept. 1880. V Gradcu. Sam založil. 1880.*

Tako je naslov drobni knjižici, katera je prišla na svetlo v spominek, ki je naznanjen na njenem naslovu. Knjižica obsega mične pesmice, deloma pobožne, deloma podučne in deloma zabavne.

Narodne stvari.

Še enkrat o novem številjenji ljudstva.

Unidan smo obžalovali, ker se vlada ni mogla odločiti za to, da bi se bila v novi popis ljudstva v našem cesarstvu privzela tudi rubrika za narodnost

ljudstva. Da se temu ogne in dobé nemško-liberalci koncesijo, vzprijel se je v številjenje samo jezik, katerega kdo govori, kar pa nikakor ni jedno in isto z narodnostjo. A vendar tudi še s tem zadovoljni niso nemško-liberalci.

Berimo, kaj zoper to piše dunajski nemčurski „N. W. Tagblatt“ tako-le: „V tem, ko se je postavil pri ljudskem številjenju leta 1857. v to rubriko: jezik, se je postavil sedaj vá-njo: jezik, katerega kdo govori, in pojasnilo državnega zakonika velí, da se ima zapisati tisti jezik, katerega se poslužuje kdo v vsakdanjem navadnem občenju. To na videz nedolžno določbo bodo v vseh okrajih, kjer se dva jezika govorita in kjer je več ali manj boja za národnost, národní elementi obračali brezobzirno sebi v korist, zategadel je res nujna dolžnost nemškemu narodu, da obrne pozornost na to stvar. Po okrajih, kakor na priliko, v velikem delu Česke, Koroške, Kranjske, južne Tirolske, kjer umevajo prebivalci obá deželna jezika, bode številni komisar kar poljubno krstil koga za Čeha ali Nemca, Slovenca ali Nemca, Italijana ali Nemca. Po mestih, kjer popisavajo naznanilne liste gospodarji, se kaj tacega ne more pripetiti, a vse drugače je na kmetih, kjer tako zvane „zapisnice“ pišejo komisarji ter po kratkem vprašanji osób, umejočih oba deželna jezika, po svoji volji določujejo narodnost. Zeló se je bati, da bode národna stranka resno napela vse moči, dobiti takovih komisarjev, kateri se kažejo udani národni stvari ter jim je do tega, število nemških stanovalcev po moči zvišati, a število nemškega elementa kolikor se dá znižati. Po deželah, kjer sestavljajo zapisnice česki, slovenski ali italijanski komisarji, je njim na voljo dano, dati lice narodnosti. Zatorej ima biti nujna dolžnost nemškim občinam, društvom in korporacijam, da nadzorujejo komisarje ter se vpirajo z vsemi postavnimi pripomočki proti tlačnom národnostnega sleparstva. „Neizprosljive sodnice“ je Aleksander pl. Humboldt imenoval številke ljudske statistike, in „ponarejena številka se maščuje nad ponarejalcem“.

Vidi se iz tega, kar dunajski „Tagblatt“ piše „pro domo“ Nemcem, da vlada s svojo „vrzeljo“ ni postregla nobeni stranki, nego da je le dala povod različnemu nezadovoljstvu in poznejše, ko se izvedó rezultati številjenja, različnim obsodbam. Nemški liberalci, boječi se uže naprej neugodnega uspeha, sumničijo to naredbo in imajo strah pred številnimi komisarji. Mi pa mislimo, da nam se je pri zapisovanju narodnosti še veliko bolj bati uradnih komisarjev in pa ponemčevalnih renegatov, ki bodo iz Slovencev delali Nemce! Zato pozor, rodoljubi po kmetih in mestih, kedar pride konec leta do številjenja ljudstva!

Mnogovrstne novice.

* *Rusko carstvo šteje, kakor Anglež Lukham v svojem najnovejšem delu poroča, sledeče narode: Ruse, Nemce, Poljake, Armenjane, Turke, Turkmene, Tatare, Litvance, Tunguze, Jakarige, Korjake, Aleute, Čukce, Eskime, Gruzijance, Perzijance, Karaime, Mongole, Nogajce, Kipčake, Baškire, Mesčeriake, Teptiare, Kirgize, Jakute, Karakalpake, Rumune, Rusine, Ugronce, Čavusce, Ugre, Fine, Laponce, Cigane, Grke, Permiake, Ciriane, Votiake, Modrine, Čeremise, Vogule, Ostjake, Samojede in Lotisce. — Po takem tedaj prebiva v Rusiji 44 narodov.*

* *Stolna cerkev v Koloniji (Köln), kateri so pred 652 leti (14. sept. 1248 l.) položili temeljni kamen, je sedaj dodelana. Stroški zidanja te velikanske cerkve,*

katere zvonik je najviši v Evropi, znašajo, kakor „Wochenblatt für Architekt. und Ingen.“ poroča, nad 40 milijonov mark (1 marka je po našem denarju 60 krajc.). Cerkev se bode z veliko svečanostjo po določbi nemškega cesarja odprla 15. oktobra t. l.

Naši dopisi.

Iz Kaluge na Ruskem 27. avg. (Konec.) — Vnanja politika je zdaj tudi veliko bolj blagovoljna Rusiji, nego je bila še ni davno tega. Pričakovali smo vojne s Kitajcem. Lani, kakor je znano, je Rusija sklenila s Kitajem kulžinski dogovor. Ruski cesar je ta dogovor v Livadiji podpisal in potem se je odpravil kitajski poslanec Čung-Hau v Peking z njim. Al kitajska vlada je ta dogovor zavrgla ter svojega poslanca Čung-Hau-a obsodila na smrt. Na to so hiteli pripravljati se na vojno, posebno v Kitaji, a tudi v Rusiji niso držali križem rok; mnogo ruskega brodovja je uže odplavalo v Veliki ocean. Med tem je prišel poleti v Petrograd nov kitajsk poslanec Tzeng z novimi kitajskimi terjatvami, med katerimi je bila prva, da novo pogojevanje o Kulži ima biti v Pekinu. Rusija je stavila nasprotno terjatve in sicer take: Cesar bo sprejel kitajskega poslanca in novo pogojevanje se bo začelo in dognalo v Petrogradu, kakor hitro bo kitajska vlada izpustila prejšnjega poslanca iz ječe ter mu vrnila vse prejšnje pravice in časti. O tem so se nekoliko tednov potezali, Tzeng je po 400 rubljev vsak dan za telegrame plačeval; nazadnje je kitajska vlada sprevidela, da boljši je gotovi mir, nego zeló dvomljiva nada na zmago, ter se je podala ruskim terjatvam. Tzeng se je te dni predstavil cesarju v Carskem selu ter je bil po cesarjevih milih besedah do solz ginjen.

Narodni prazniki so postali v Rusiji ne redki. Letos je bil posebno zanimiv Puškinov praznik. Ruski liberalci tudi tega narodnega praznika niso pustili brez škandala: Turgenjev in Krajevski (vrednik „Golosa“) sta na napitnico Katkova odgovorila s tem, da sta obsedela na svojih stoli, med tem, ko so drugi vstavši s kozarci trknili — vsi časopisi, kakor slavjanoljubivi, tako tudi liberalni, so strogo obsodili to liberalno surovost. Za Puškinov spominek se je nabralo 112.000 rubljev; porabilo se je pa nekaj čez 90.000. Poleti sem bil nekoliko dni v Moskvi in zapazil sem, da moskovske gospice še zdaj pokladajo vence in šopke na podnožje prekrasnega spominka velikemu pesniku.

To jesen, 20. septembra, bo velik cerkveni, vojni in narodni praznik na Kulikovskem polju blizu Tule, to je, 500letnica ruske zmage nad Mongoli. Prihodnje leto pa bodo posvetili prekrasno cerkev Odrešenika, ki jo v Moskvi uže nad 50 let zidajo v spomin zmage nad Francozi 1812. leta. — Začeli so naberati denar tudi za spominek Gogolju.

Ker ravno o praznikih govorim, prišla mi je na misel prečudna zgodovina telegrama, ki smo ga iz Kaluge poslali slavjanskim dijakom, ko so 27. junija na Dunaji praznovali tisočnico slavjanske prosvete. Naš telegram je imel 18 podpisov, iz katerih je bilo 8 mojih, namreč treh gospodov in pet gospej in gospic; ostale sta pa nabrala gospoda Š. in G. Nekateri ruski časopisi so priobčili v dopisih z Dunaja med drugimi tudi naš kaluški telegram, in sicer vsi v enakem konceptu, to je, z vsemi podpisi razen mojega in ene iz mojih gospic. To se nam ni — se vé da — nič kaj dopadlo, vendar tolažili smo se s prislovico: „peccare humanum est“; jaz in gospica sva pot zgrešila. Prav nič čudnega tedaj ni v tem, da dunajski dopisniki ruskih časopisov naju niso mogli v pismih vračati z Dunaja v Rusijo.